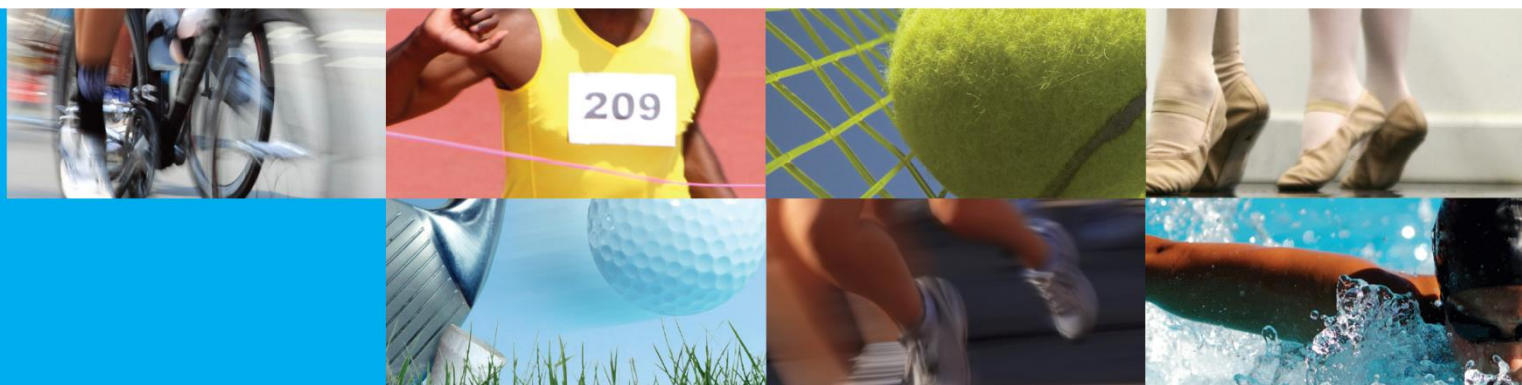

Ruimte voor hockey in de regio Utrecht 2016 – 2035

Een vraag-aanbod analyse

Karin Wezenberg-Hoenderkamp

Björn Schadenberg

Ruimte voor hockey in de regio Utrecht 2016 - 2035

Een vraag-aanbod analyse

in opdracht van de Gemeente Utrecht en de Koninklijke Nederlandse Hockey Bond

**Karin Wezenberg-Hoenderkamp
Björn Schadenberg**

Mulier Instituut
sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek

*Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut*

Inhoudsopgave

Samenvatting	7
1. Inleiding en werkwijze	9
1.1 Inleiding	9
1.2 Afbakening	9
1.3 Onderzoeksvragen	10
1.4 Werkwijze	10
1.5 Leeswijzer	11
2. Recente ontwikkelingen in de hockeysport	13
3. Huidige situatie in de hockeysport	15
4. Toekomstige situatie in de hockeysport	21
5. Herkomst hockeyleden	25
6. Conclusie	31
Bijlage 1 Toelichting Ruimte-instrument	35
Bijlage 2 Aantal hockeyteams per leeftijdscategorie	37
Bijlage 3 Kaarten herkomst leden hockeyverenigingen	38
Bijlage 4 Bevolkingsprognose regio Utrecht	43

Samenvatting

Uit ruimteonderzoeken uitgevoerd door het Mulier Instituut in 2006 en 2012 en verschillende gesprekken met de Koninklijke Nederlandse Hockey Bond (KNHB) is gebleken dat de capaciteit voor de hockeysport in de regio Utrecht een groot knelpunt vormt in het sportaccommodatiebeleid. De huidige problematiek wordt gezien als een bovenstedelijk probleem, waarbij een regionale aanpak gewenst is. In opdracht van de gemeente Utrecht en de KNHB heeft het Mulier Instituut een regionaal onderzoek uitgevoerd die de hockeysport in de regio Utrecht analyseert. De resultaten van het onderzoek geven de gemeenten, de verenigingen en de hockeybond inzicht in de huidige en toekomstige regionale behoefte aan hockeyruimte en laten zien waar eventueel nog ruimte ligt om de druk op sportparken te verlagen. Door het regionale karakter van het onderzoek en het in kaart brengen van de verzorgingsgebieden kunnen onderbouwde keuzes worden gemaakt om het aanbod aan hockeyruimte beter met de behoefte in balans te brengen.

De volgende twee onderzoeksvragen staan in het onderzoek centraal:

1. Wat is de vraag naar hockeyvelden in de huidige situatie en wat is de verwachte vraag in 2020, 2025 en 2035 in de regio Utrecht, en welke overschotten/tekorten kunnen zich voor gaan doen uitgaande van het aanbod in 2015?
2. Waar zijn, per hockeyvereniging in de regio Utrecht, de betreffende leden woonachtig, en hoe ver reizen zij gemiddeld naar hun verenigingen?

De hockeysport heeft in de regio Utrecht de laatste jaren een flinke groei meegemaakt. Het aantal hockeyers aangesloten bij een vereniging in de regio is tussen 2010 en 2015 gegroeid met 19,6%, van meer dan 18.000 leden in 2010 naar bijna 22.000 leden in 2015. Door deze ontwikkeling voldoet het huidige hockeylandschap niet aan de behoefte. Ondanks de uitbreiding van het veldenaanbod en de oprichting van meerdere hockeyverenigingen in de regio, heeft deze ontwikkeling ervoor gezorgd dat hockeyers niet bij een hockeyvereniging in hun eigen gemeente terecht kunnen, en zich hebben moeten aansluiten bij een vereniging in een andere gemeente. Ook kampen veel verenigingen, ondanks de uitbreiding van het veldenaanbod en de oprichting van nieuwe verenigingen, met een veldentekort (12 van de 19 verenigingen). In de regio Utrecht zijn 1.478 teams actief (1.143,8 normteams), waarvan het grootste deel op zaterdag actief is (64% op basis van normteams). De regio beschikt over 67 velden dat plek biedt aan 725 normteams per weekenddag.

Dat er in de toekomst nog meer behoefte komt aan ruimte voor hockey is zeker: de doorstroming binnen de jeugd, de bevolkingsgroei, de huidige wachtlijsten en de enorme populariteit van de sport zorgen ervoor dat meer ruimte nodig is en dat er beter gebruik gemaakt moet worden van de huidige capaciteit. Op basis van zowel de bevolkings- als de ledenontwikkelingscijfers neemt het regionale veldentekort richting 2035 toe. Het toekomstige gezamenlijk gebruik van de velden bij Sportcentrum Olympos door UNO op zaterdag en USHC op zondag is een voorbeeld hoe, zonder het aanleggen van nieuwe velden, toch meer teams voor hun hockeywedstrijden terecht kunnen. Daarnaast valt veel ruimte te winnen door een betere spreiding van wedstrijden over de weekenddagen. De KNHB en de verenigingen zoeken momenteel samen naar mogelijkheden om slimmer gebruik te maken van de bestaande capaciteit. Naast optimale capaciteitsbenutting, blijven echter extra velden noodzakelijk.

1. Inleiding en werkwijze

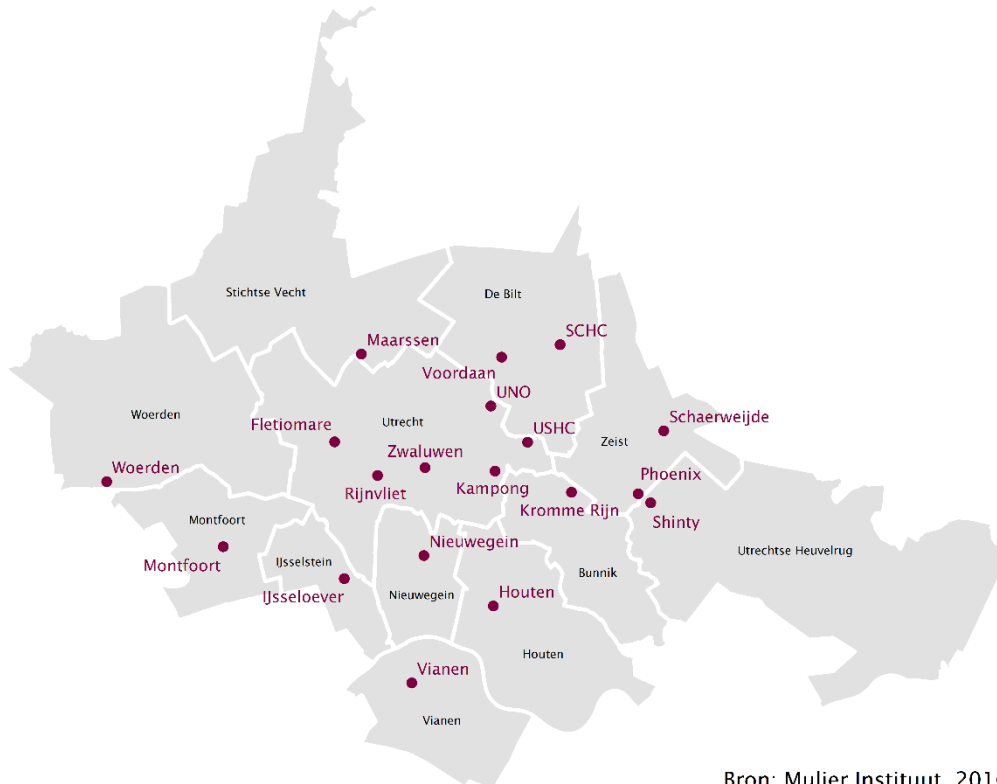
1.1 Inleiding

Uit ruimteonderzoeken uitgevoerd door het Mulier Instituut in 2006 en 2012 en verschillende gesprekken met de Koninklijke Nederlandse Hockey Bond (KNHB) is gebleken dat de hockeysport een groot knelpunt vormt in het sportaccommodatiebeleid in de regio Utrecht. De huidige problematiek wordt gezien als een bovenstedelijk probleem, waarbij een regionale aanpak gewenst is. In opdracht van de gemeente Utrecht en de KNHB heeft het Mulier Instituut een regionaal onderzoek uitgevoerd dat de hockeysport in de regio Utrecht analyseert. De resultaten van het onderzoek geven de gemeenten, de verenigingen en de hockeybond inzicht in de huidige en toekomstige regionale behoefte aan hockeyruimte en laten zien waar eventueel nog ruimte ligt om de druk op sportparken te verlagen. Door het regionale karakter van het onderzoek en het in kaart brengen van de verzorgingsgebieden kunnen onderbouwde keuzes worden gemaakt om het aanbod aan hockeyruimte beter met de behoefte in balans te brengen.

1.2 Afbakening

In dit onderzoek omslaat de regio Utrecht de hockeyverenigingen in de gemeenten Bunnik, De Bilt, Houten, IJsselstein, Montfoort, Nieuwegein, Utrecht, Vianen, Woerden en Zeist. Van de gemeenten Utrechtse Heuvelrug en Stichtse Vecht zijn de hockeyverenigingen Shinty en Maarssen meegenomen, vanwege hun ligging in de nabijheid van Utrecht (figuur 1.1).

Figuur 1.1 Regio Utrecht en de hockeyverenigingen in regio Utrecht

Bron: Mulier Instituut, 2016

1.3 Onderzoeksvragen

De volgende twee onderzoeksvragen staan in het onderzoek centraal:

1. Wat is de vraag naar hockeyvelden in de huidige situatie en wat is de verwachte vraag in 2020, 2025 en 2035 in de regio Utrecht, en welke overschotten/tekorten kunnen zich voor gaan doen uitgaande van het aanbod in 2015?
2. Waar zijn, per hockeyvereniging in de regio Utrecht, de betreffende leden woonachtig, en hoe ver reizen zij gemiddeld naar hun verenigingen?

1.4 Werkwijze

Hieronder staat beschreven hoe dit onderzoek is uitgevoerd.

Onderzoeksvraag 1: huidige en toekomstige behoefte aan hockeyvelden

Voor de analyse van de huidige en toekomstige behoefte aan hockeyvelden gebruiken we ons ruimte-instrument. Dit instrument is eerder gebruikt in verschillende vergelijkbare onderzoeken in Alkmaar (Wezenberg-Hoenderkamp & Hoekman, 2015), Oss (Romijn et al., 2014), Leeuwarden (Wezenberg-Hoenderkamp, 2014) en Heerenveen (Wezenberg-Hoenderkamp, 2016). Op basis van teamaantallen en door de KNHB vastgestelde planningsnormen wordt het huidige benodigd aantal hockeyvelden berekend.

Om de toekomstige vraag (in 2020, 2025 en 2035) naar hockeyvelden in kaart te brengen zijn twee methoden gebruikt. De 'bevolkingsprognosemethode' berekent op basis van de verwachte bevolkingsgroei en de veranderende bevolkingssamenstelling wat de vraag naar velden is in 2020, 2025 en in 2035 (zie bijlage 1 voor een toelichting op deze methode). De ledenontwikkeling van de hockeysport wijkt sterk af van de bevolkingsontwikkeling van de afgelopen jaren. Daarom is, naast de bevolkingsprognosemethode ook de 'ledenontwikkelingsmethode' toegepast, waarbij de ontwikkeling in het aantal leden over de afgelopen vijf jaar is gebruikt om een raming te doen van de behoefte in 2020 (zie bijlage 1 voor een toelichting op deze methode).

Eventuele tekorten of overschotten worden zichtbaar door de huidige en toekomstige behoefte te vergelijken met het aanbod. Wanneer het zeker is dat het aanbod voor 2020 of later verandert, bijvoorbeeld door het aanleggen van nieuwe velden, wordt dit meegenomen in het aanbod voor 2020 (of later).

In de berekening van de toekomstige veldbehoefte is geen rekening gehouden met een eventuele wachtlijst of ledenstop bij de verenigingen.

Onderzoeksvraag 2: herkomstanalyse hockeyleden

Op basis van de locatiegegevens van de hockeyverenigingen en de locatiegegevens van de leden van de betreffende verenigingen, wordt inzicht verschaft in waar leden van de diverse verenigingen woonachtig zijn en wordt hiermee inzicht geboden in de verzorgingsgebieden van de verschillende verenigingen. We laten hierbij zien hoe ver leden gemiddeld naar hun vereniging moeten reizen en uit welke gemeenten de leden komen. Deze laatste informatie is gebruikt voor het toepassen van de bevolkingsprognosemethode. Per vereniging is het percentage leden per gemeente bepaald en is de bevolkingsontwikkeling van die betreffende gemeenten naar rato toegepast om het toekomstig aantal teams te bepalen (zie bijlage 1 voor een toelichting op deze methode).

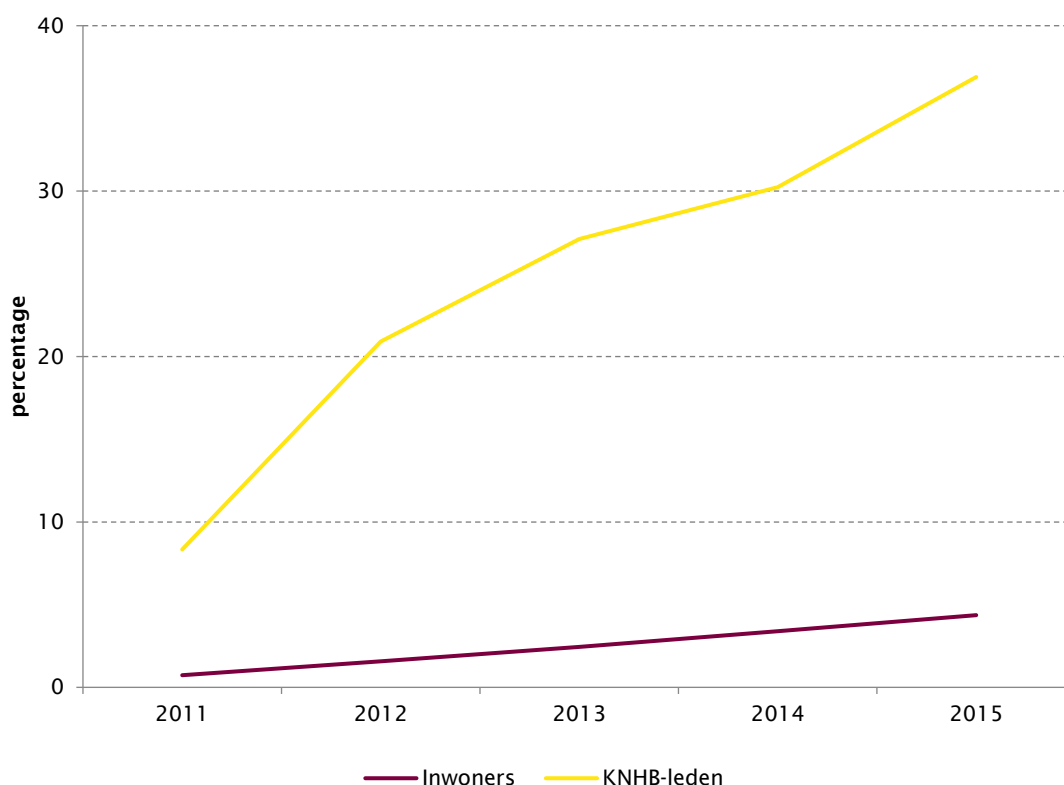
1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 van dit rapport worden de recente ontwikkelingen in de hockeysport in de regio Utrecht behandeld. In hoofdstuk 3 wordt de huidige situatie uiteengezet waarin de overschotten of tekorten waarmee de verenigingen op dit moment kampen in beeld worden gebracht. In hoofdstuk 4 worden de toekomstige overschotten en tekorten uitgerekend. In hoofdstuk 5 worden de resultaten van de herkomst- en afstandsanalyse gepresenteerd. Korte conclusies over de geconstateerde (toekomstige) overschotten en tekorten staan in hoofdstuk 6.

2. Recente ontwikkelingen in de hockeysport

De hockeysport heeft in de regio Utrecht de laatste jaren een flinke groei meegemaakt. Het aantal hockeyers aangesloten bij een vereniging in de regio is tussen 2010 en 2015 gegroeid met 19,6%, van meer dan 18.000 leden in 2010 naar bijna 22.000 leden in 2015. In dezelfde periode is de bevolking van de regio met 4,4% gegroeid (figuur 2.1). Deze toename in hockeyers is onder andere gefaciliteerd door de oprichting van meerdere hockeyverenigingen in de regio. In de gemeente Utrecht is in 2010 Zwaluwen opgericht en in 2015 UNO en Rijnvliet. In de gemeente Bunnik is in 2013 Kromme Rijn opgericht. Daarnaast is het veldaanbod in de regio sinds 2010 met negen velden toegenomen.

Figuur 2.1 Ontwikkeling KNHB-leden in de regio Utrecht afgezet tegen bevolkingsontwikkeling regio Utrecht 2010-2015, percentuele groei t.o.v. 2010.

Bron: KNHB (2016), analyse en bewerking: Mulier Instituut (2016)

De ontwikkeling in ledenaantallen verschilt per vereniging en per leeftijdscategorie (tabel 2.1). Phoenix, SCHC en Shinty hebben tussen 2010 en 2015 een daling van het totaal aantal leden meegemaakt. Het aantal jeugdleden bij deze verenigingen is echter wel toegenomen. De andere verenigingen hebben zowel een toename in het totaal aantal leden als een toename van het aantal jeugdleden meegemaakt. Houten heeft relatief de snelste groei meegemaakt (41% extra leden in 2015 t.o.v. 2010). Bij de meeste verenigingen is het aantal jeugdleden aanzienlijk sneller toegenomen dan het aantal seniorenleden.

Tabel 2.1 Groeipercentsen senioren en jeugdleden hockeyverenigingen regio Utrecht 2010-2015

Vereniging	Senioren	Jeugd	Totaal
Fletiomare	+1%	+44%	+28%
Houten	+12%	+55%	+41%
IJsseloever	-8%	+7%	+2%
Kampong	+21%	+26%	+23%
Kromme Rijn*	-	-	-
Maarssen	+44%	+13%	+23%
Montfoort	+18%	+6%	+9%
Nieuwegein	+12%	+37%	+28%
Phoenix	-18%	+9%	-4%
Rijnvliet*	-	-	-
Schaerweijde	+22%	+26%	+25%
SCHC	-33%	+10%	-10%
Shinty	-28%	+15%	-2%
UNO*	-	-	-
USHC	+12%	-	+12%
Vianen	+18%	-5%	+1%
Voordaan	+23%	+34%	+29%
Woerden	+32%	+18%	+21%
Zwaluwen*	-	-	-
Regio	+8%	+28%	+20%

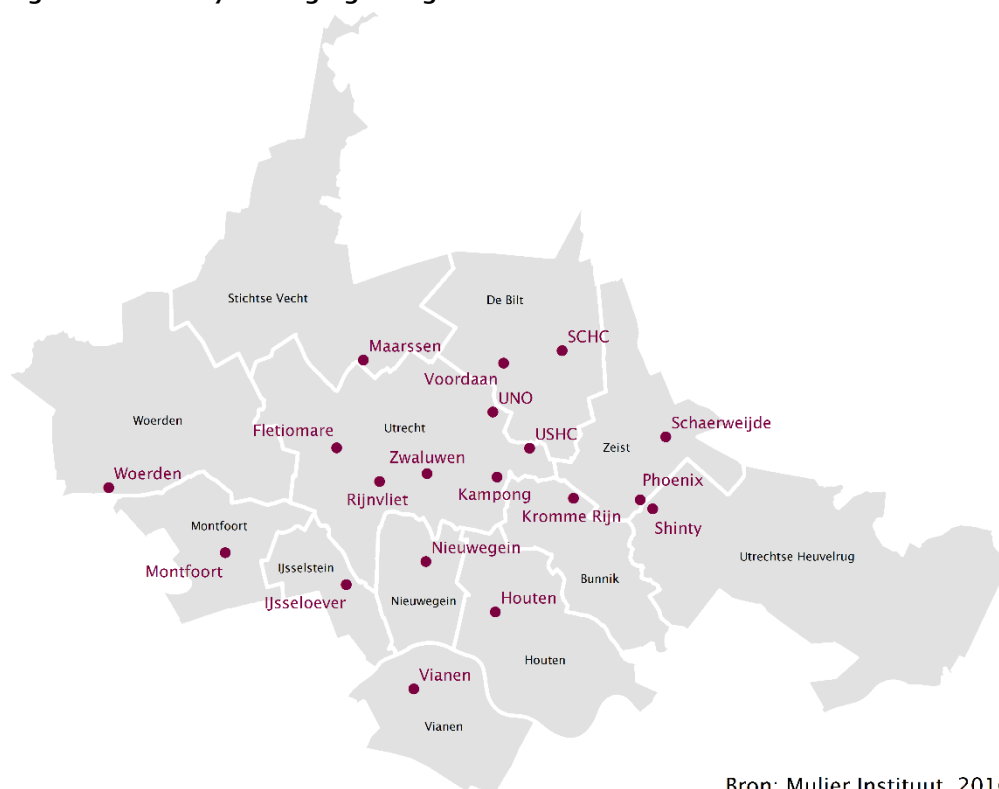
* Kromme Rijn, UNO, Rijnvliet en Zwaluwen bestonden nog niet (of net) in 2010

Bron: KNHB (2016), bewerking en analyse: Mulier Instituut (2016)

3. Huidige situatie in de hockeysport

De regio Utrecht telt negentien hockeyverenigingen verspreid over twaalf gemeenten (figuur 3.1). Deze verenigingen beschikken in totaal over 31 zandvelden, 34 (semi-)watervelden en vier mini-velden. Op deze velden spelen in totaal 399 seniorenteams, 591 juniorenteams en 488 jongste jeugdteams.

Figuur 3.1 Hockeyverenigingen regio Utrecht

Bron: Mulier Instituut, 2016

Huidige behoefte

De huidige behoefte wordt berekend aan de hand van het aantal 'normteams'. Niet alle teams belasten de velden in dezelfde mate. Om voor kleinere teams te corrigeren, heeft de KNHB een bespelingsnorm opgesteld die 'terugrekent' naar het equivalent van volledige seniorenteams, te weten normteams. Zie bijlage 1 voor een verdere toelichting van deze bespelingssequivalenten per leeftijd-/speelcategorie. Op basis van deze equivalenten spreken we in het seizoen 2015/2016 over ruim 1.143 normteams, waarvan het grootste deel (64%) op zaterdag actief is (tabel 3.1).

Tabel 3.1 Aantal hockeyteams in de regio Utrecht

	seizoen 2015/2016
Totaal aantal teams (zaterdag en zondag)	1.478,0
Totaal aantal normteams	1.143,8
<i>Aantal normteams zaterdag</i>	<i>734,5 (64%)</i>
<i>Aantal normteams zondag</i>	<i>409,3 (36%)</i>

Het verschil in percentage van het aantal normteams over zaterdag en zondag wordt verklaard door de opbouw van het ledenbestand van de verenigingen. Verhoudingsgewijs zijn er meer jeugdteams dan seniorenteams. Jeugdteams spelen doorgaans op zaterdag, terwijl de seniorenteams op zondag spelen.

De KNHB en de verenigingen zoeken momenteel samen naar mogelijkheden om slimmer gebruik te maken van de bestaande capaciteit. Dit wordt onder andere gedaan met de Zondag Jeugd Competitie, een separate competitie, naast de bestaande competitie op zaterdag. Daarnaast wordt momenteel een pilot uitgevoerd om reguliere jeugdwedstrijden op zondag te plannen. Daar hebben ruim 300 teams gebruik van gemaakt. Daarnaast zijn er initiatieven om de jongste jeugd in toernooivorm op zondag te laten spelen. Daar doen circa 20 (van de 49) verenigingen aan mee.

De hockeyteams in de regio Utrecht zijn verdeeld over negentien verenigingen. In tabel 3.2 staat het aantal teams en het aantal normteams op zaterdag en zondag per vereniging beschreven. Deze uitkomsten worden gebruikt voor de berekening van de benodigde capaciteit in de huidige situatie. Een overzicht van het aantal teams per categorie (senioren, junioren, jongste jeugd) is opgenomen in bijlage 2.

Tabel 3.2 Huidig aantal teams en normteams per vereniging

Gemeente	Vereniging	Aantal teams	Aantal normteams		
			zaterdag	zondag	totaal
Bunnik	Kromme Rijn	27	14,3	2,0	16,3
De Bilt	Voordaan	115	48,8	43,0	91,8
	SCHC	135	78,0	34,0	112,0
	Totaal	250	126,8	77,0	203,8
Houten	Houten	109	61,5	16,0	77,5
IJsselstein	IJsseloever	79	45,8	19,0	64,8
Nieuwegein	Nieuwegein	54	32,0	12,0	44,0
Montfoort	Montfoort	31	18,8	5,0	23,8
Stichtse Vecht	Maarssen	94	45,5	24,8	70,3
Utrecht	Kampong	204	82,0	89,0	171,0
	Zwaluwen	50	19,5	19,0	38,5
	Fletiomare	149	69,0	29,5	98,5
	USHC	26	-	26,0	26,0
	UNO	8	2,5	-	2,5
	Rijnevliet	27	15,5	-	15,5
	Totaal	464	188,5	163,5	352,0
Utrechtse Heuvelrug	Shinty	71	40,0	12,0	52,0
Vianen	Vianen	25	15,3	3,0	18,3
Woerden	Woerden	61	38,3	10,0	48,3
Zeist	Phoenix	90	42,0	31,0	73,0
	Schaerweijde	123	66,0	34,0	100,0
	Totaal	213	108,0	65,0	173,0
Regio Utrecht	Totaal	1.478	734,5	409,3	1143,8

Huidige capaciteit

De capaciteit van een vereniging wordt uitgedrukt in normteams. Deze capaciteit is gebaseerd op het aantal en type velden van de vereniging en op het gegeven dat 60% van de normteams thuis moet kunnen spelen. Voor zandvelden geldt dat er op een dag zeven normteams op kunnen spelen; voor (semi-) watervelden is dit voor zes normteams het geval. Op een zandveld kunnen op een wedstrijddag dus zeven normteams wedstrijden spelen, wat betekent dat een vereniging uit 11,7 normteams per zandveld kan bestaan (omdat 60% van de normteams (=7) thuis moet kunnen spelen). Voor een verdere toelichting van de capaciteitsberekening zie bijlage 1. In totaal kunnen op het huidige aantal en type velden in de regio 725 normteams op één wedstrijddag spelen. In tabel 3.3 zijn de huidige capaciteiten per vereniging te vinden.

Tabel 3.3 Huidig aantal en type velden en resulterende capaciteit per vereniging

Vereniging	Vereniging	Aantal Velden				Capaciteit (normteams)
		Zandveld	Water-semi-veld	Mini	Totaal	
Bunnik	Kromme Rijn	1	0	0	1	11,7
De Bilt	Voordaan	2	2	0	4	43,3
	SCHC	4	2	0	6	66,7
	Totaal	6	4	0	10	110,0
Houten	Houten	3	2	0	5	55,0
IJsselstein	IJsseloever	2	2	0	4	43,3
Nieuwegein	Nieuwegein	1	2	0	3	31,7
Montfoort	Montfoort	2	0	0	2	23,3
Stichtse Vecht	Maarssen	2	2	0	4	43,3
	Kampong	3	6	0	9	95,0
	Zwaluwen	1	1	0	2	21,7
	Fletiomare	1	4	0,5	5,5	57,5
	USHC	1	1	0	2	21,7
	UNO*	0	0	0	0	0,0
	Rijnvliet	1	1	0	2	21,7
	Totaal	7	13	0,5	20,5	217,5
Utrechtse Heuvelrug	Shinty	1	2	0,25	3,25	34,6
Vianen	Vianen	1	1	0	2	21,7
Woerden	Woerden	1	2	0,5	3,5	37,5
Zeist	Phoenix	2	1	0,75	3,75	42,1
	Schaerweijde	2	3	0	5	53,3
	Totaal	4	4	0,75	8,75	95,4
Regio Utrecht	Totaal	31	34	2	67	725,0

*UNO beschikt niet over een eigen hockeyveld. De vereniging speelt op het moment op de velden van USV Hercules en zal van het begin van het seizoen 2016/2017 op de velden van Sportcentrum Olympos spelen waar tevens USHC hockeyt. Het is niet uitgesloten dat deze vereniging op termijn behoefte heeft aan 'eigen' velden.

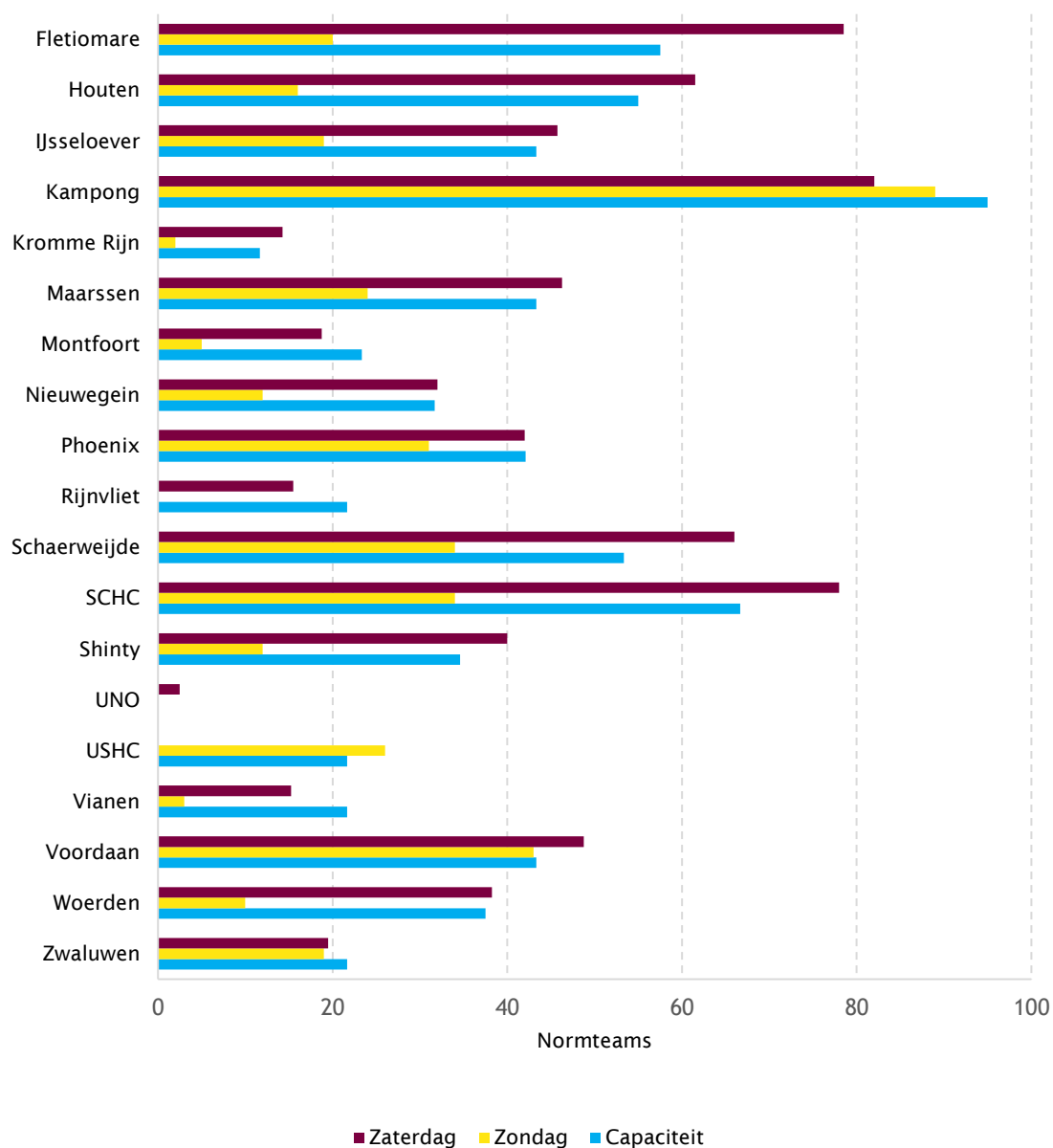
Huidige capaciteit in relatie tot de behoefte

Om de huidige tekorten en overschotten uit te rekenen, wordt het huidig aantal normteams (tabel 3.2) naast de huidige capaciteit (tabel 3.3) van de verenigingen gelegd (in tabel 3.4). De tekorten en overschotten worden weergegeven in aantallen zandvelden (met een bespelingsnorm van zeven wedstrijdrondes). Wanneer met (semi-)watervelden (met een bespelingsnorm van zes wedstrijdrondes) wordt gerekend, zijn de tekorten en overschotten groter. Kijken we regiobreed, dan zien we dat de velden een totale capaciteit hebben van 725 normteams, terwijl er 735 normteams op zaterdag actief zijn en 409 normteams op zondag. Op zaterdag is er dus meer vraag dan aanbod (tekort) en op zondag is er meer aanbod dan vraag (overschot).

Kijken we echter per vereniging, dan zien we dat de situatie per vereniging verschilt. Tabel 3.4 beschrijft per vereniging in welke mate er een overcapaciteit aan velden is, dit zijn de positieve getallen. Wanneer de huidige capaciteit onvoldoende is, valt dit te lezen in negatieve getallen. In de regio zijn twaalf verenigingen die te maken hebben met een tekort op basis van de huidige teamaantallen en velden. De geconstateerde tekorten zijn, op USHC na, allemaal van toepassing op de zaterdag. Figuur 3.2 laat per vereniging de behoefte aan velden op zaterdag en zondag zien. Op zondag worden de velden aanzienlijk minder intensief gebruikt.

Bij de berekening van de huidige situatie dienen een aantal opmerkingen geplaatst te worden om de cijfers in perspectief te plaatsen. Een belangrijk gegeven bij de huidige situatie, is dat bij het aannemen van nieuwe leden in de afgelopen jaren, veel hockeyverenigingen rekening hebben gehouden met de doorstroming binnen de jeugdteams. De KNHB moedigt verenigingen aan om bij het aannemen van nieuwe leden een duurzame doorstroming als doel te hebben. Op deze manier moet worden voorkomen dat in de toekomst (grote) veldtekorten ontstaan door het aannemen van te veel jongste jeugdteams die relatief weinig veldbehoefte hebben ten opzichte van junioren- en seniorenteams. Dit houdt in dat waar in de huidige situatie bij sommige verenigingen ruimte wordt geconstateerd voor meer (norm)teams, deze ruimte gereserveerd is voor de doorstroming van het huidig aantal teams. Daarnaast worden verenigingen in het aannemen van nieuwe teams beperkt door de trainingscapaciteit van de verenigingen. Indien zich de situatie voordoet dat een vereniging een volledige wedstrijdbezetting in het weekend realiseert, komt deze vereniging in de knel met de veldbeschikbaarheid voor (doordeweekse) trainingen. Extra nieuwe teams moeten worden toegevoegd aan de beperkte trainingsuren doordeweeks. Veel verenigingen trainen met de jongste jeugd al in het weekend. Ten slotte is in de berekening geen rekening gehouden met een eventuele wachtlijst of ledenstop bij de verenigingen.

Figuur 3.2 Veldbehoefte hockeyverenigingen op zaterdag en zondag en veldcapaciteit (gebaseerd op aantal en type velden), in aantal normteams

Tabel 3.4 Huidige overschotten en tekorten, in normteams en zandvelden

Gemeente	Vereniging	Huidig aantal normteams		Overschot (+) / tekort (-) normteams		Huidig aantal velden	Overschot (+) / tekort (-) zandvelden	
		zat	zon	zat	zon		zat	zon
Bunnik	Kromme Rijn	14,3	2,0	-2,6	9,7	1	-0,2	0,8
De Bilt	Voordaan	48,8	43,0	-5,4	0,3	4	-0,5	0,0
	SCHC	78,0	34,0	-11,3	32,7	6	-1,0	2,8
	Totaal	126,8	77,0	-16,8	33,0	10	-1,4	2,8
Houten	Houten	61,5	16,0	-6,5	39,0	5	-0,6	3,3
IJsselstein	IJsseloever	45,8	19,0	-2,4	24,3	4	-0,2	2,1
Nieuwegein	Nieuwegein	32,0	12,0	-0,3	19,7	3	0,0	1,7
Montfoort	Montfoort	18,8	5,0	4,6	18,3	2	0,4	1,6
Stichtse Vecht	Maarssen	45,5	24,8	-2,2	18,6	4	-0,2	1,6
Utrecht	Kampong	82,0	89,0	13,0	6,0	9	1,1	0,5
	Zwaluwen	19,5	19,0	2,2	2,7	2	0,2	0,2
	Fletiomare	69,0	29,5	-11,5	28,0	5,5	-1,0	2,4
	USHC		26,0	21,7	-4,3	2	1,9	-0,4
	UNO	2,5		-2,5			-0,2	
	Rijnvliet	15,5		6,2	21,7	2	0,5	1,9
	Totaal	188,5	163,5	29,0	54,0	20,5	2,5	4,6
Utrechtse Heuvelrug	Shinty	40,0	12,0	-5,4	22,6	3,25	-0,5	1,9
Vianen	Vianen	15,3	3,0	6,4	18,7	2	0,6	1,6
Woerden	Woerden	38,3	10,0	-0,8	27,5	3,5	-0,1	2,4
Zeist	Phoenix	42,0	31,0	0,1	11,1	3,75	0,0	1,0
	Schaerweijde	66,0	34,0	-12,7	19,3	5	-1,1	1,7
	Totaal	108,0	65,0	-12,6	30,4	8,75	-1,1	2,6
Regio Utrecht	Totaal	734,5	409,3	-9,5	315,8	67	-0,8	27,1

4. Toekomstige situatie in de hockeysport

Twee verschillende methoden zijn toegepast om de toekomstige veldbehoefte (in 2020, 2025 en 2035) van de verenigingen in de regio Utrecht te ramen. Door het hanteren van twee methoden wordt een bandbreedte geschetst waar tussen de hockeysport zich naar alle waarschijnlijk zal ontwikkelen. Beide methoden gaan uit van het huidige aantal teams. De bevolkingsprognosemethode verhoogt (of verlaagt) het aantal teams met de verwachte bevolkingsontwikkeling, waarbij rekening wordt gehouden met het huidige verzorgingsgebied van de verenigingen. De ledenontwikkelingsmethode trekt de ontwikkeling die de verenigingen in de afgelopen vijf jaar hebben meegemaakt door naar de toekomst. Voor de verenigingen Kromme Rijn, Rijnvliet, UNO en Zwaluwen is de ledenontwikkeling in de regio gebruikt omdat deze verenigingen relatief jong zijn.

Deze relatief jonge verenigingen beschikken op het moment nog niet over een volledige jeugdlijn. Deze verenigingen hebben bij het aannemen van nieuwe leden rekening gehouden met de doorstroming binnen de jeugdteams. Via de doorstroming binnen de jeugd zullen deze clubs in de toekomst wel over een volledige jongens- en meisjeslijn beschikken. De veldbehoefte van deze verenigingen zal om deze reden relatief sneller toenemen dan die van de andere verenigingen. Om dit gegeven mee te nemen in het rekenmodel, wordt gewerkt met een uitvalpercentage van 8 procent. Ieder jaar stopt rond de 8 procent van de hockeyjeugdleden bij de vereniging. Dit percentage zal gebruikt worden om in de toekomstige situaties het aantal 'extra' jeugdteams bij de genoemde verenigingen toe te voegen.

Om de cijfers in perspectief te plaatsen, dienen bij de berekening van de toekomstige situatie dezelfde opmerkingen te worden gemaakt als bij de berekening van de huidige situatie, namelijk dat er geen rekening wordt gehouden met wachtlijsten en dat de trainingscapaciteit van verenigingen een beperkende factor kan spelen in het aannemen van nieuwe teams.

Bevolkingsprognosemethode

De verwachte bevolkingsontwikkeling in de regio Utrecht (zie bijlage 4) zorgt ervoor dat de behoefte aan hockeyvelden de komende jaren toeneemt, waardoor er (grotere) tekorten ontstaan (tabel 4.1). Regiobreed ontstaat op de zaterdag een tekort van ruim vijf velden in 2020, bijna zeven velden in 2025, en bijna twaalf velden in 2035. Als per vereniging wordt gekeken, zien we dat bij sommige verenigingen huidige veldtekorten verdwijnen terwijl bij andere verenigingen juist tekorten ontstaan, dan wel groter worden. Op zondag blijft een enorme overcapaciteit bestaan.

Ledenontwikkelingsmethode

Omdat de hockeysport de afgelopen vijf jaar enorm is gegroeid, wordt door de toepassing van deze zelfde groei reeds in 2020 een groot tekort aan hockeyvelden verwacht. Regiobreed zal er een tekort van ruim 20 velden op zaterdag zijn (tabel 4.2). Het wordt dan ook niet zinvol geacht om een verdere doorrekening te maken omdat eerst moet worden bekeken hoe de ledenaantallen zich de komende jaren gaan (of zouden kunnen) ontwikkelen. Zonder aanpassingen van de veldcapaciteit of het speelschema zal de ontwikkeling van de afgelopen jaren geen stand kunnen houden.

Tabel 4.1 Toekomstige overschotten en tekorten in zandvelden¹ (bevolkingsprognosemethode)

			Toekomstige overschotten (+) en tekorten (-) in zandvelden					
		Aantal velden	2020		2025		2035	
			za	zo	za	zo	za	zo
Bunnik	Kromme Rijn	1	-1,2	0,8	-1,2	0,8	-1,8	0,8
De Bilt	Voordaan	4	-0,6	0,0	-0,8	0,0	-1,2	0,1
	SCHC	6	-0,6	2,9	-0,6	3,0	-1,4	3,1
	Totaal	10	-1,3	3,0	-1,5	2,9	-2,7	3,2
Houten	Houten	5	-0,7	3,4	-0,1	3,5	0,3	3,6
IJsselstein	IJsseloever	4	0,2	2,2	0,6	2,2	0,7	2,5
Nieuwegein	Nieuwegein	3	0,0	1,7	0,0	1,7	0,1	1,8
Montfoort	Montfoort	2	0,6	1,6	0,7	1,6	0,6	1,7
Stichtse Vecht	Maarssen	4	-0,2	1,7	-0,2	1,8	0,0	1,9
Utrecht	Kampong	9	0,5	0,4	0,0	0,3	-0,7	0,3
	Zwaluwen	2	-1,3	0,1	-1,5	0,1	-1,8	0,0
	Fletiomare	5,5	-2,3	2,1	-2,9	1,9	-3,4	1,8
	USHC	2	1,9	-0,5	1,9	-0,7	1,9	-0,6
	UNO		-0,9		-1,0		-1,0	
	Rijnvliet	*3	-0,1	2,9	-0,4	2,9	-0,7	2,9
	Totaal	21,5	-2,3	4,9	-4,0	4,5	-5,8	4,5
Utrechtse Heuvelrug	Shinty	3,25	-0,2	2,0	-0,2	2,0	-0,8	2,0
Vianen	Vianen	2	0,6	1,6	0,6	1,6	0,5	1,6
Woerden	Woerden	3,5	0,3	2,4	0,4	2,4	0,3	2,5
Zeist	Phoenix	3,75	-0,1	1,0	-0,3	0,9	-0,8	1,0
	Schaerweijde	5	-1,2	1,7	-1,5	1,7	-2,3	1,7
	Totaal	8,75	-1,3	2,7	-1,8	2,6	-3,1	2,7
Regio Utrecht	Totaal	68	-5,4	27,9	-6,8	27,6	-11,7	28,5

* Rijnvliet heeft in 2015 twee velden. Voor 2020 zal er een derde veld gerealiseerd zijn.

¹ Wanneer het resultaat in (semi-)watervelden wordt weergegeven ontstaan er grotere overschotten en tekorten

Tabel 4.2 Overschotten en tekorten in 2020 in zandvelden² (ledenontwikkelingsmethode en bevolkingsontwikkelingsmethode)

Gemeente	Vereniging	Huidig aantal velden	Overschotten (+) en tekorten (-) in zandvelden in 2020			
			Ledenontwikkelings- methode		Bevolkingsontwikkelings- methode	
			za	zo	za	zo
Bunnik	Kromme Rijn ^A	1,0	-2,1	0,8	-1,2	0,8
De Bilt	Voordaan	4,0	-1,9	-0,8	-0,6	0,0
	SCHC	6,0	-1,6	3,8	-0,6	2,9
	Totaal	10,0	-3,5	2,9	-1,3	3,0
Houten	Houten	5,0	-3,4	3,2	-0,7	3,4
IJsselstein	IJsseloever	4,0	-0,5	2,2	0,2	2,2
Nieuwegein	Nieuwegein	3,0	-1,0	1,6	0,0	1,7
Montfoort	Montfoort	2,0	0,3	1,5	0,6	1,6
Stichtse Vecht	Maarssen	4,0	-0,7	0,7	-0,2	1,7
Utrecht	Kampong	9,0	-0,7	-1,1	0,5	0,4
	Zwaluwen ^A	2,0	-1,7	0,1	-1,3	0,1
	Fletiomare	5,5	-3,6	2,0	-2,3	2,1
	USHC	2,0	1,9	-0,6	1,9	-0,5
	UNO ^A	-	-1,0	-	-0,9	-
	Rijnvliet ^{AB}	3,0	-0,2	2,9	-0,1	2,9
	Totaal	21,5	-5,3	3,3	-2,3	4,9
Utrechtse Heuvelrug	Shinty	3,3	-1,0	2,2	-0,2	2,0
Vianen	Vianen	2,0	0,7	1,7	0,6	1,6
Woerden	Woerden	3,5	-0,7	2,1	0,3	2,4
Zeist	Phoenix	3,75	-0,3	1,4	-0,1	1,0
	Schaerweijde	5	-2,6	1,0	-1,2	1,7
	Totaal	8,75	-2,9	2,5	-1,3	2,7
Regio Utrecht	Totaal	68	-20,1	24,7	-5,4	27,9

^A Voor deze verenigingen is gerekend met de regionale ledenontwikkeling

^B Rijnvliet heeft in 2015 twee velden. Voor 2020 zal er een derde veld gerealiseerd zijn.

² Wanneer het resultaat in (semi-)watervelden wordt weergegeven ontstaan er grotere overschotten/tekorten

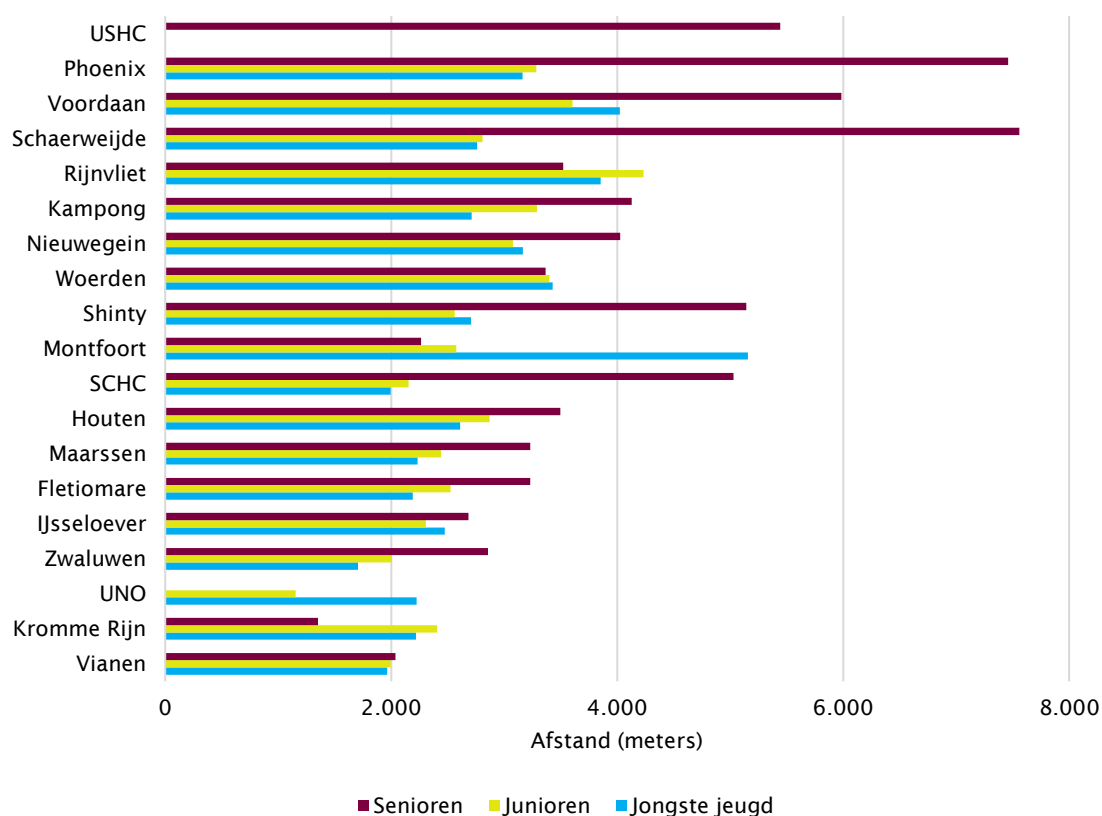
5. Herkomst hockeyleden

Van alle hockeyverenigingen in de regio Utrecht is bepaald waar de leden vandaan komen en hoever zij naar hun vereniging moeten reizen. Deze informatie geeft inzicht in de verzorgingsgebieden van de verenigingen en biedt inzicht in de ledenstromen over gemeentegrenzen heen. Uit de herkomstanalyse blijkt dat in De Bilt en Zeist relatief de meeste hockeyleden wonen, terwijl in Nieuwegein relatief weinig inwoners lid zijn van een hockeyvereniging. In bijlage 3 zijn kaarten opgenomen van de verzorgingsgebieden van de verenigingen.

Reisafstand

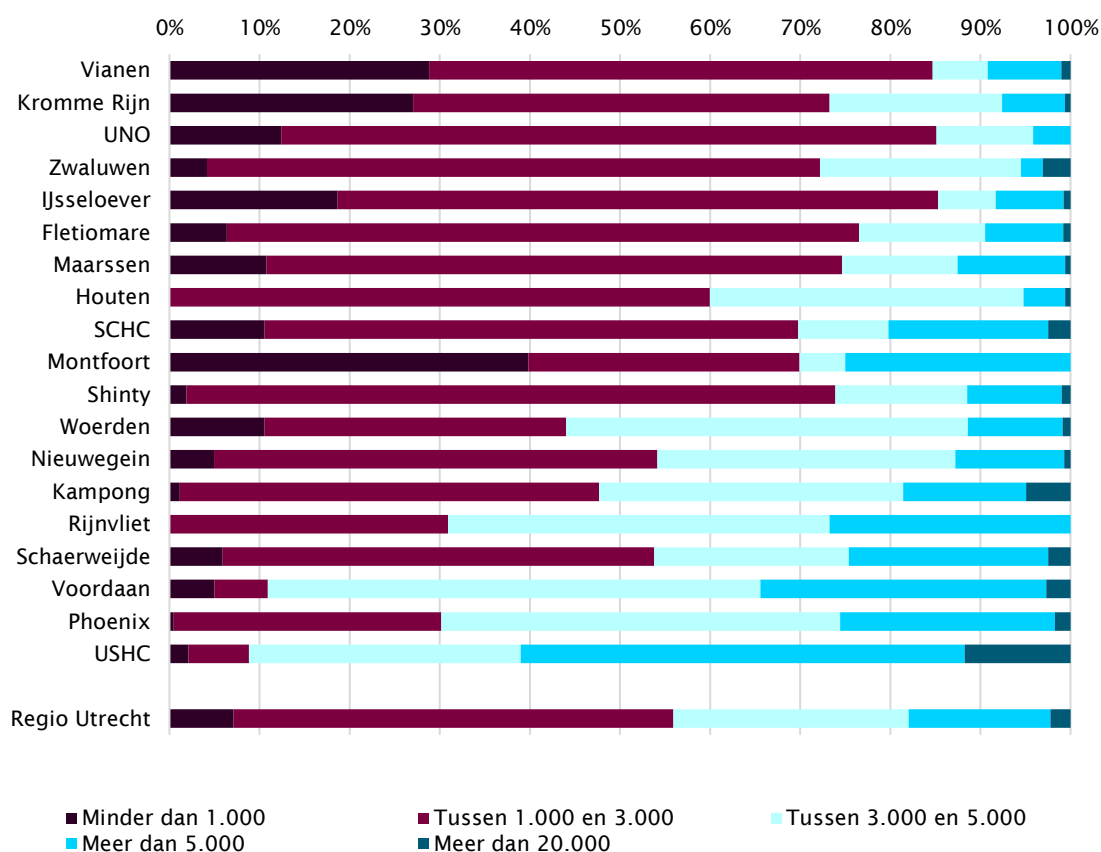
De gemiddelde reisafstand van de hockeyleden naar hun vereniging in de regio Utrecht bedraagt 3.500 meter. De leden van USHC reizen met meer dan 5.400 meter gemiddeld het verste van alle verenigingen, terwijl de leden van Vianen met 2.000 meter gemiddeld het minst ver hoeven te reizen. Bij de meeste clubs reizen de senioren gemiddeld verder dan de junioren en de jongste jeugd (figuur 5.1).

Figuur 5.1 Gemiddelde reisafstand per vereniging uitgesplitst naar leeftijdscategorie

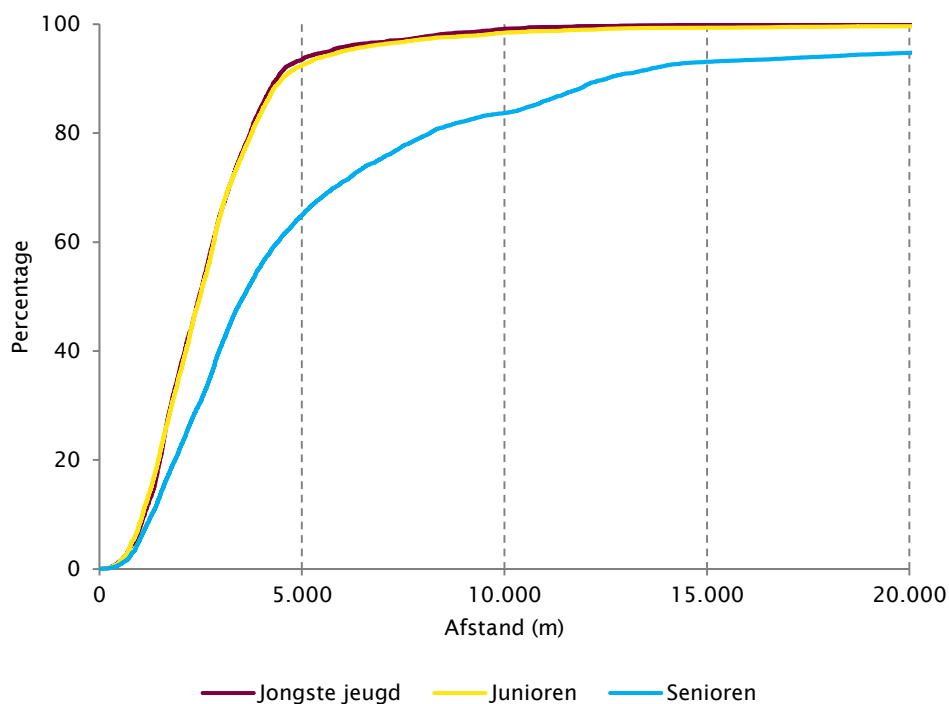

Meer dan de helft van de hockeyleden (55,9%) woont binnen 3.000 meter van zijn of haar vereniging (figuur 5.2). Montfoort heeft relatief de meeste leden die minder dan 1.000 meter hoeven te reizen (39,8%), terwijl er vijf verenigingen zijn die nog geen 2 procent van haar leden zo dichtbij heeft wonen. Kijken we naar het verschil tussen de senioren, junioren en de jongste jeugd dan zien we dat de jongste jeugd en junioren vaker dichterbij de hockeyvereniging wonen dan de senioren (figuur 5.3).

Figuur 5.2 Samenstelling hockeyleden, reisafstand tussen woonhuis en vereniging (procenten)

Figuur 5.3 Reisafstand tussen woonhuis en vereniging, uitgesplitst naar leeftijdscategorie

Herkomst

Uit de herkomstcijfers blijkt dat de reikwijdte van de huidige verzorgingsgebieden van de verenigingen behoorlijk varieert (tabel 5.1). UNO heeft de sterkste gemeentefunctie. De leden van UNO komen bijna allemaal uit de eigen gemeente (99,2%). Daartegenover staat Voordaan. Slechts een derde van de leden van Voordaan komt uit de eigen gemeente (34,4%). Tabel 5.2 laat zien in hoeverre hockeyers uit de gemeente Utrecht in Utrecht zelf of in de omliggende gemeenten hockeyen. Het ledenbestand van de hockeyverenigingen Voordaan, Phoenix, Schaerweijde, SCHC, Nieuwegein, Montfoort en Maarssen bestaat voor meer dan 10 procent uit leden woonachtig in de gemeente Utrecht.

Tabel 5.1 Hockeyleden, naar herkomst (in procenten)

Hockeyvereniging	Gemeente												Regio	Buiten regio
	Bunnik	De Bilt	Houten	IJsselstein	Montfoort	Nieuwegein	Stichtse Vecht	Utrecht	Utrechtse Heuvelrug	Vianen	Woerden	Zeist		
Fletiomare	0,0	0,2	0,1	0,2	0,0	0,2	0,6	94,9	0,1	0,0	3,1	0,1	99,2	0,8
Houten	0,3	0,0	95,7	0,1	0,0	0,2	0,1	2,3	0,0	0,4	0,0	0,1	99,1	0,9
IJsseloever	0,0	0,3	0,1	89,3	0,2	2,5	0,0	4,0	0,0	0,3	0,7	0,1	97,5	2,5
Kampong	2,1	1,8	1,3	0,2	0,1	0,4	0,7	85,6	0,5	0,1	0,2	1,4	94,4	5,6
Kromme Rijn	83,3	1,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,0	0,3	0,0	0,0	10,6	99,1	0,9
Maarssen	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	87,3	11,6	0,0	0,1	0,1	0,0	99,3	0,7
Montfoort	0,0	0,0	0,0	0,0	74,8	0,0	0,0	13,2	0,0	0,0	5,1	0,0	93,1	6,9
Nieuwegein	0,1	0,2	1,4	2,6	0,1	80,4	0,0	13,2	0,2	0,6	0,1	0,2	99,3	0,7
Phoenix	3,5	0,3	0,2	0,1	0,0	0,2	0,1	17,1	3,1	0,0	0,0	72,1	96,7	3,3
Rijnvliet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	98,3	0,0	0,0	1,7	0,0	100,0	0,0
Schaerweijde	0,6	0,6	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	15,0	1,9	0,0	0,2	76,7	95,2	4,8
SCHC	0,0	71,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	13,4	0,1	0,0	0,0	10,6	95,5	4,5
Shinty	3,9	0,3	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	6,7	83,3	0,0	0,0	4,4	98,9	1,1
UNO	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	99,2	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0
USHC	0,2	0,8	0,5	0,2	0,2	0,2	0,7	83,2	0,3	0,2	0,0	1,0	87,3	12,7
Vianen	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	1,8	0,0	1,0	0,0	88,0	0,0	0,3	91,6	8,4
Voordaan	0,3	34,4	0,7	0,2	0,1	0,3	0,2	58,8	0,4	0,2	0,1	0,7	96,6	3,4
Woerden	0,0	0,0	0,0	0,0	2,1	0,0	0,6	1,4	0,0	0,0	89,6	0,0	93,8	6,2
Zwaluwen	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	96,3	0,0	0,0	0,0	0,2	96,8	3,2
Totaal	2,1	9,7	6,9	4,9	1,8	3,5	5,7	38,8	4,4	1,7	4,3	12,7	96,5	3,5

Tabel 5.2 Aandeel Utrechtse hockeyers per vereniging per 31 oktober 2015

Vereniging	Gemeente	Totaal aantal leden	Leden uit Utrecht	Percentage uit Utrecht
UNO	Utrecht	121	120	99
Rijnvliet	Utrecht	288	283	98
Zwaluwen	Utrecht	817	787	96
Fletiomare	Utrecht	1.977	1.876	95
Kampong	Utrecht	3.011	2.577	86
USHC	Utrecht	613	510	83
Voordaan	De Bilt	1.743	1.025	59
Phoenix	Zeist	1.439	246	17
Schaerweijde	Zeist	1.783	267	15
SCHC	De Bilt	2.015	270	13
Nieuwegein	Nieuwegein	868	115	13
Montfoort	Montfoort	492	65	13
Maarssen	Stichtse Vecht	1.357	158	12
Shinty	Utrechtse Heuvelrug	1.012	68	7
Ijsseloever	Ijsselstein	1.158	46	4
Kromme Rijn	Bunnik	329	10	3
Houten	Houten	1.497	34	2
Woerden	Woerden	931	13	1
Vianen	Vianen	392	4	1
Eindtotaal		21.843	8.474	39

6. Conclusie

De hockeysport heeft in de afgelopen jaren een enorme ontwikkeling doorgemaakt. Door deze ontwikkeling voldoet het huidige hockeyaanbod niet aan de behoefte. Ondanks de uitbreiding van het veldenaanbod en de oprichting van meerdere hockeyverenigingen in de regio, heeft deze ontwikkeling ervoor gezorgd dat hockeyers niet bij een hockeyvereniging in hun eigen gemeente terecht kunnen, en zich hebben moeten aansluiten bij een vereniging in een andere gemeente. Ook voor de komende jaren is de verwachting dat hockey populair blijft en de vraag naar ruimte zal blijven groeien.

Dat er meer behoefte komt aan ruimte voor hockey is zeker: de doorstroming binnen de jeugd, de bevolkingsgroei, de huidige wachtlijsten en de enorme populariteit van de sport zorgen ervoor dat meer ruimte nodig is én dat er beter gebruik gemaakt moet worden van de huidige capaciteit. Het toekomstige gezamenlijk gebruik van de velden bij Sportcentrum Olympos door UNO op zaterdag en USHC op zondag is een voorbeeld hoe, zonder het aanleggen van nieuwe velden, toch meer teams hun hockeywedstrijden kunnen spelen. Daarnaast valt veel ruimte te winnen door een betere spreiding van wedstrijden over de weekenddagen. De KNHB en de verenigingen zoeken momenteel samen naar mogelijkheden om slimmer gebruik te maken van de bestaande capaciteit. Naast optimale capaciteitsbenutting, blijven echter extra velden noodzakelijk.

Hieronder staan per hockeyvereniging de belangrijkste conclusies.

Gemeente Bunnik

Kromme Rijn

Kromme Rijn is in 2013 opgericht in de gemeente Bunnik. Acht op de tien leden komt uit de gemeente Bunnik. Één op de tien leden komt uit Zeist. In de huidige situatie bestaat een klein veldtekort. De vereniging beschikt op dit moment nog niet over een volwaardige jeugdlijn. In 2020, wanneer door de doorstroming een volwaardige jeugdlijn is ontstaan, ontstaat een veldentekort. Als gekeken wordt naar de bevolkingsontwikkeling van het verzorgingsgebied van de vereniging loopt dit tekort langzaam op.

Gemeente De Bilt

SCHC

Zeven op de tien leden van SCHC komt uit de eigen gemeente. 13,4% komt uit Utrecht en 10,6% uit Zeist. De vereniging heeft op het moment één veld tekort. Op basis van de bevolkingsontwikkeling neemt dit tekort in 2020 en 2025 lichtelijk af, waarna deze in 2035 toeneemt. Op basis van de ledengroei ontstaat een tekort van ruim twee velden in 2020.

Voordaan

Meer dan de helft van de leden van Voordaan komt uit de gemeente Utrecht (58,8%), terwijl een derde van de leden uit de eigen gemeente komt (34,4%). Het aantal velden voldoet niet aan de huidige behoefte. Er bestaat een tekort van een half veld. Als gekeken wordt naar de bevolkingsontwikkeling van het verzorgingsgebied van de vereniging, wordt het veldtekort langzaam groter. Op basis van de ledengroei ontstaat een tekort van ruim twee velden in 2020.

Gemeente Houten

Houten

De gemeente Houten kent één hockeyvereniging, waarvan de leden hoofdzakelijk uit de eigen gemeente komen (95,7%). Het aantal velden voldoet niet aan de huidige behoefte. Er bestaat een tekort van meer

dan een half veld. Als gekeken wordt naar de bevolkingsontwikkeling van het verzorgingsgebied van de vereniging, loopt dit tekort terug, en zal in 2035 zelfs een situatie ontstaan waarbij het aanbod conform de behoefte is. In die situatie is zelfs nog plaats voor enkele teams. Echter, op basis van de ledengroei zal in 2020 al een tekort van drie velden ontstaan.

Gemeente IJsselstein

IJsseloever

IJsseloever is de enige hockeyvereniging in de gemeente IJsselstein. De leden komen voor een groot deel uit de eigen gemeente (89,3%). Het huidig aantal teams komt niet overeen met de huidige veldcapaciteit. De vereniging heeft een tekort van 0,2 veld. Echter, op basis van de bevolkingsontwikkeling verdwijnt dit tekort en is het veldenaanbod conform de behoefte. Wanneer gekeken wordt naar de ledengroei van de vereniging, blijft het veldentekort in 2020 ongeveer hetzelfde.

Gemeente Nieuwegein

Nieuwegein

13,2% van de leden van Nieuwegein komt uit de gemeente Utrecht. De velden waarover de vereniging beschikt, voldoen aan de huidige behoefte. De behoefte blijft op basis van de bevolkingsontwikkeling van het verzorgingsgebied constant. Op basis van de ledengroei zal de vereniging in 2020 één veld te weinig hebben.

Gemeente Montfoort

Montfoort

Montfoort haalt 13,2% van haar leden uit de gemeente Utrecht. Het huidig aantal velden is conform de behoefte van de vereniging. De verwachting is dat deze situatie constant blijft.

Gemeente Stichtse Vecht

Maarssen

De leden van Maarssen komen hoofdzakelijk uit de eigen gemeente (87,3%). Het huidige veldtekort van 0,3 veld neemt op basis van de bevolkingsontwikkeling af richting 2035. Op basis van de ledengroei zal het huidige tekort in 2020 iets groter zijn dan nu het geval is.

Gemeente Utrecht

Fletiomare

Fletiomare is met 98,5 normteams de tweede hockeyvereniging van Utrecht. De leden komen grotendeels (94,9%) uit de eigen gemeente. De vereniging heeft op het moment een tekort van één veld. Op basis van de doorstroming, ledengroei en de bevolkingsontwikkeling zal dit tekort snel toenemen.

Kampong

Kampong is de grootste hockeyvereniging in de regio. 85,6% van de leden komt uit de gemeente Utrecht. De vereniging heeft genoeg velden om de huidige teams op te laten spelen. Het overschot van velden loopt op basis van de bevolkingsontwikkeling terug. Pas in 2035 ontstaat een tekort. Op basis van de ledenontwikkeling ontstaat er in 2020 een tekort van bijna één veld.

Rijnvliet

Rijnvliet is in 2015 in Utrecht opgericht. De vereniging zit vanaf het begin van haar bestaan aan haar capaciteit. In de huidige situatie kunnen alle teams op de velden van Rijnvliet spelen. In de nabije toekomst zal een veldtekort ontstaan.

UNO

UNO is in 2015 opgericht en beschikt op het moment niet over eigen velden. De vereniging zal in de toekomst verhuizen naar de velden van Sportcentrum Olympos, waar tevens USHC speelt. Bijna alle leden komen uit de gemeente Utrecht (99,2%). De vereniging beschikt nog niet over een volwaardige jeugdlijn, maar zal dit in de nabije toekomst wel realiseren. Op basis van de huidige leden, de bevolkingsontwikkeling en de regionale ledengroei zal de vereniging aan één veld genoeg hebben.

USHC

USHC is de studentenhockeyvereniging van Utrecht. De vereniging beschikt niet over genoeg velden om al haar teams op te laten spelen. Elk weekend spelen twee teams van USHC hun wedstrijd bij Voordaan. De behoefte, en hiermee het veldtekort, blijft op basis van de bevolkingsontwikkeling en de ledenontwikkeling constant.

Zwaluwen

De leden van Zwaluwen komen voornamelijk uit de eigen gemeente (96,3%). De vereniging beschikt nog niet over een volwaardige jeugdlijn, maar zal deze in de toekomst wel hebben. In de huidige situatie heeft de vereniging genoeg velden om alle teams op te laten spelen. Er zal echter in de nabije toekomst een tekort ontstaan.

Gemeente Utrechtse Heuvelrug

Shinty

De leden van Shinty komen hoofdzakelijk uit de eigen gemeente (83,3%). Het aantal velden voldoet niet aan de huidige behoefte. Er bestaat een tekort van een half veld. Als er wordt gekeken naar de bevolkingsontwikkeling van het verzorgingsgebied van de vereniging, blijft dit tekort redelijk constant. Op basis van de ledengroei zal het huidige tekort echter oplopen.

Gemeente Vianen

Vianen

88% van de leden van Vianen komt uit de eigen gemeente. Het huidige aantal velden is conform de behoefte van de vereniging. De verwachting is dat deze situatie stabiel blijft.

Gemeente Woerden

Woerden

Woerden trekt de meeste leden uit de eigen gemeente (89,6%). De vereniging kampt op dit moment met een klein veldtekort. Dit tekort zal op basis van de bevolkingsontwikkeling verdwijnen. Op basis van de ledengroei zal er echter een groter tekort ontstaan.

Gemeente Zeist

Phoenix

Phoenix haalt 17,1% van haar leden uit de gemeente Utrecht. Het huidige aantal velden is genoeg om alle teams te laten spelen. Op basis van de ontwikkeling van de bevolking en de ledengroei ontstaat in de toekomst een klein veldtekort.

Schaerweijde

15% van de leden van Schaerweijde komt uit de gemeente Utrecht. Het huidige aantal velden voldoet niet aan de huidige behoefte. De vereniging heeft een tekort van 1,1 veld. Dit tekort zal groter worden.

Bijlage 1 Toelichting Ruimte-instrument

Algemeen

Het ruimte-instrument gaat zoveel mogelijk uit van harde gegevens. Dat wil zeggen dat de berekeningen worden gemaakt aan de hand van duidelijk te kwantificeren gegevens zoals teamaantallen, bevolkingsprognoses en planningsnormen.

Gebruikte begrippen

Belastingcoëfficiënt

De belastingcoëfficiënt geeft per type team aan wat de belasting is van dat type team voor het hockeyveld. Er bestaat een groot verschil in de belasting van het veld als gevolg van een jongste jeugdwedstrijd in vergelijking met een seniorenwedstrijd. Niet alleen duurt een jongste jeugdwedstrijd korter dan een seniorenwedstrijd, ook is er sprake van een aanzienlijk geringere beschadiging van het veld per speler. Hierdoor kunnen niet alle teams als gelijkwaardig worden beoordeeld. Om de behoefte van de hockeyverenigingen te bepalen is door de KNHB een vertaling gemaakt naar belastingcoëfficiënten. Dit betekent dat een seniorenteam op een eenheid van 1,0 wordt gesteld en de overige teams hieraan worden gerelateerd.

Normteams

Op basis van de belastingcoëfficiënten worden de andere teams omgerekend naar seniorteams. Een seniorteam kent een belastingcoëfficiënt van 1, terwijl veel andere teams een lagere belastingcoëfficiënt kennen. Door de andere teams te vermenigvuldigen met de eigen belastingcoëfficiënt, wordt de belasting uitgedrukt in de belasting van seniorteams. Het resultaat van de optelling van deze omrekening wordt het aantal normteams genoemd. Een vereniging met relatief veel jeugdteams heeft dus een relatief lager aantal normteams dan een vereniging met vooral seniorteams.

Planningsnorm

De planningsnorm geeft, al dan niet per type wedstrijdveld, aan hoeveel normteams wedstrijden kunnen spelen op dit veld. In dit ruimteonderzoek is, in overleg met de gemeente Utrecht en de KNHB, de planningsnorm van de KNHB toegepast. Deze planningsnorm is nog niet in het Handboek Sportaccommodaties opgenomen. De KNHB is echter voornemens deze nieuwe norm op te laten nemen en daarom is deze nieuwe norm in deze rapportage reeds toegepast.

De nieuwe norm hanteert de volgende uitgangspunten:

- Zandveld: zeven wedstrijdrondes per weekenddag
- Water/semi-veld: zes wedstrijdrondes per weekenddag

Per ronde is er plek voor één normteam:

- Senioren, jongens/meisjes A,B,C,11D: één normteam per team
- Jongens/meisjes 8D/8E: één normteam per twee teams
- Jongens/meisjes 6E/F: één normteam per vier teams

Verenigingen moeten op hun velden 60% van hun teams kwijt kunnen. Voorbeeld: een vereniging met een water- en een zandveld kan dus op een wedstrijddag maximaal dertien normteams kwijt (6 + 7). Dit betekent dat deze vereniging maximaal 21 normteams kan aannemen (dertien teams = 60%, 21 teams = 100%).

Methode bevolkingsprognose

Deze methode gaat uit van de teamaantallen van het seizoen 2015/2016. Deze teamaantallen zijn opgehoogd of verlaagd met de verwachte bevolkingsontwikkeling per leeftijdscategorie van de verzorgingsgebieden van de verenigingen. Aan de hand van het verwachte aantal teams is vervolgens via berekening van het aantal normteams (via de bespelingsnorm) en via de planningsnorm berekend hoeveel velden er in 2020, 2025 en 2035 nodig zijn. Dit aantal is afgezet tegen het aantal beschikbare velden.

Methode ledenontwikkeling

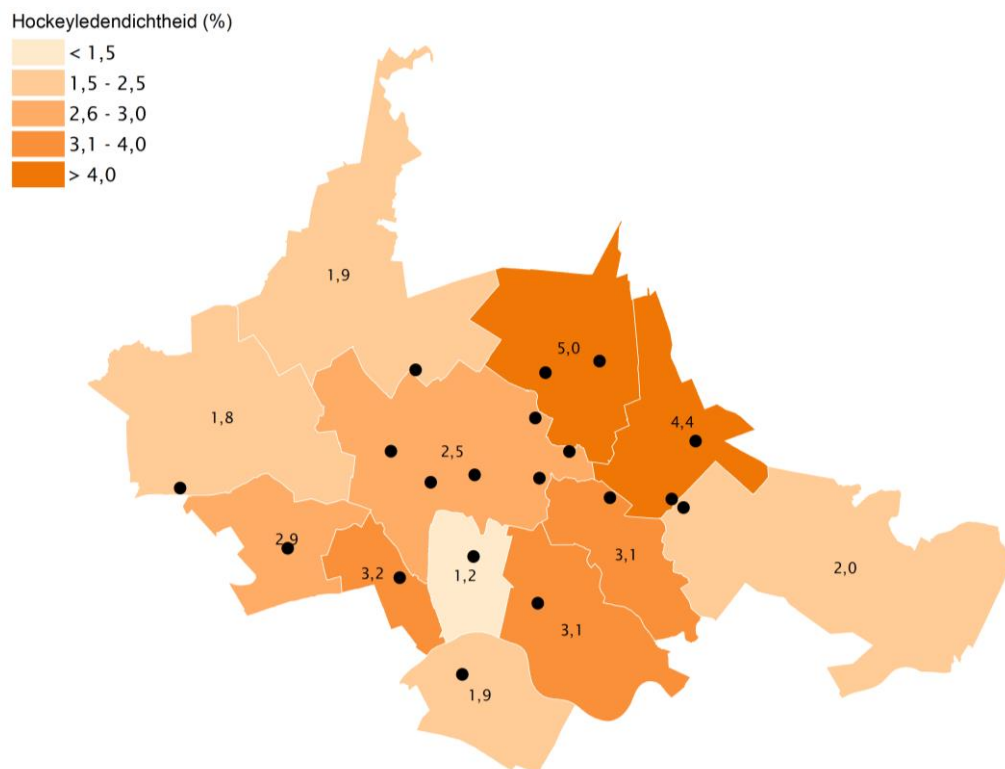
Deze methode gaat uit van de teamaantallen van het seizoen 2015/2016 en de ontwikkeling in het aantal teams tussen 2010 en 2015. De ontwikkeling die de verenigingen hebben meegemaakt tussen 2010 en 2015 wordt doorgetrokken om te ramen wat de behoefte in 2020 zal zijn. Aan de hand van het verwachte aantal teams is vervolgens via berekening van het aantal normteams (via de bespelingsnorm) en via de planningsnorm berekend hoeveel velden er in 2020 nodig zijn. Dit aantal is afgezet tegen het aantal beschikbare velden, rekening houdend met eventuele veranderingen in het veldenaanbod.

Bijlage 2 Aantal hockeyteams per leeftijdscategorie

Gemeente	Vereniging	Senioren	Junioren		Jongste jeugd		Aantal teams
		zon	zat	zon	zat	zon	
Bunnik	Kromme Rijn	2	10		15		27
De Bilt	Voordaan	43	38		34		115
	SCHC	34	67		34		135
	Totaal	77	105		68		250
Houten	Houten	16	47		46		109
IJsselstein	IJsseloever	19	39		21		79
Nieuwegein	Nieuwegein	12	27		15		54
Montfoort	Montfoort	5	15		11		31
Stichtse Vecht	Maarssen	24	36		31	3	94
Utrecht	Kampong	89	66		49		204
	Zwaluwen	19	14		17		50
	Fletiomare	20	53	4	54	18	149
	USHC	26					26
	UNO				8		8
	Rijnvliet		10		17		27
	Totaal	154	143	4	145	18	464
Utrechtse Heuvelrug	Shinty	12	32		27		71
Vianen	Vianen	3	12		10		25
Woerden	Woerden	10	32		19		61
Zeist	Phoenix	31	34		25		90
	Schaerweijde	34	55		34		123
	Totaal	65	89		59		213
Regio Utrecht	Totaal	399	587	4	467	21	1.478

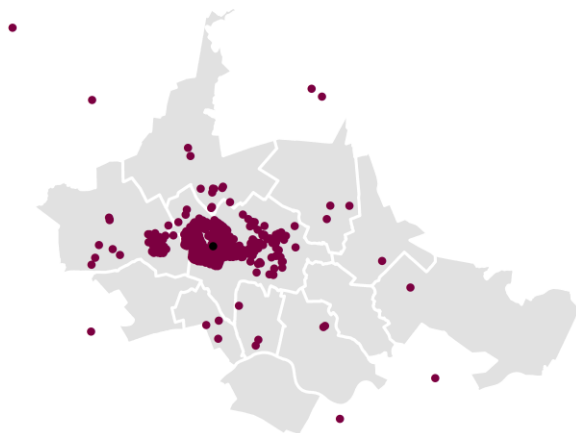
Bijlage 3 Kaarten herkomst leden hockeyverenigingen

Onderstaande kaart geeft weer hoeveel procent van de bevolking per gemeente lid is van een hockeyvereniging in de regio Utrecht. De punten zijn de locaties van de hockeyverenigingen.

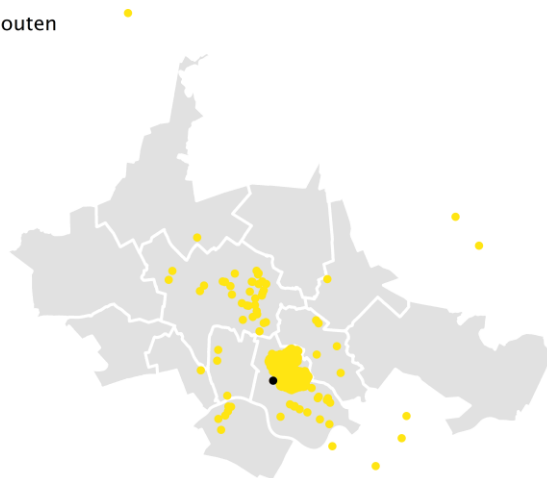

Onderstaande kaarten geven per vereniging weer waar de leden woonachtig zijn.

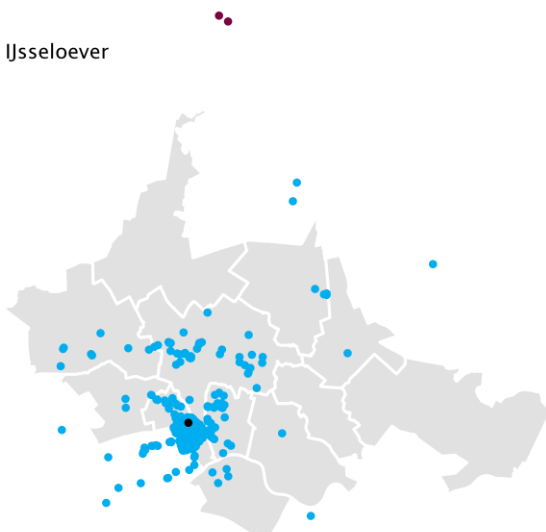
Fletiomare

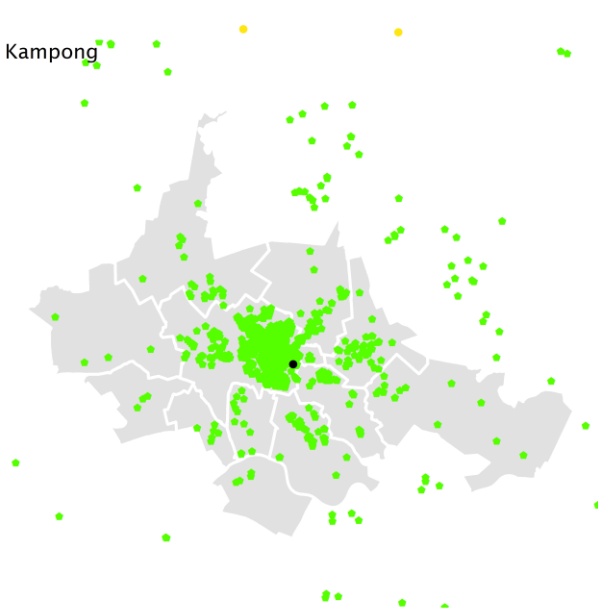
Houten

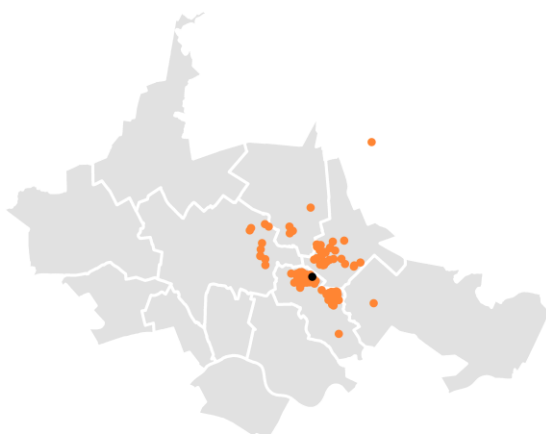
Ijsseloever

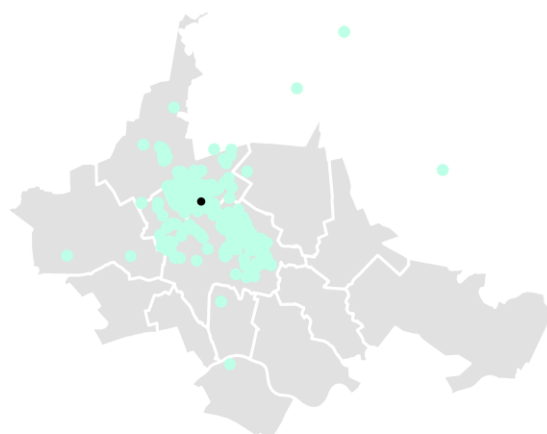
Kampong

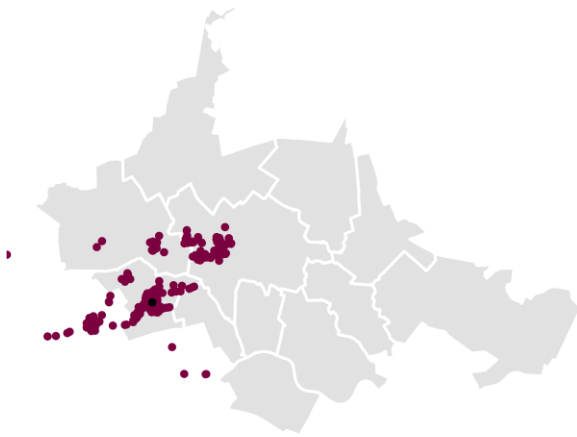
Kromme Rijn

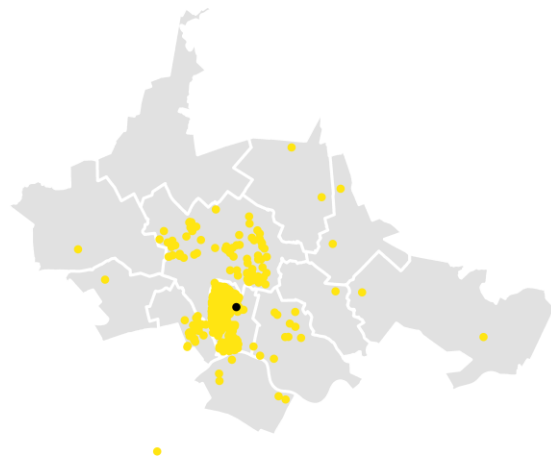
Maarssen

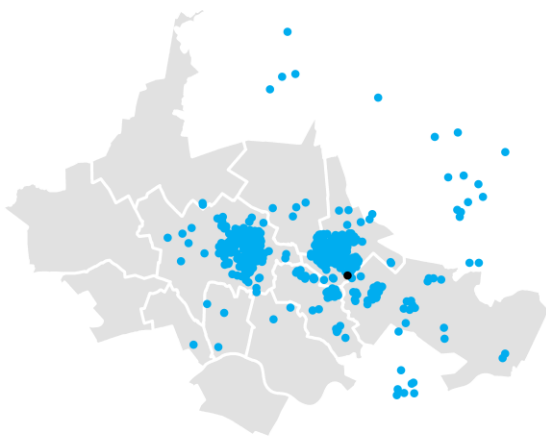
Montfoort

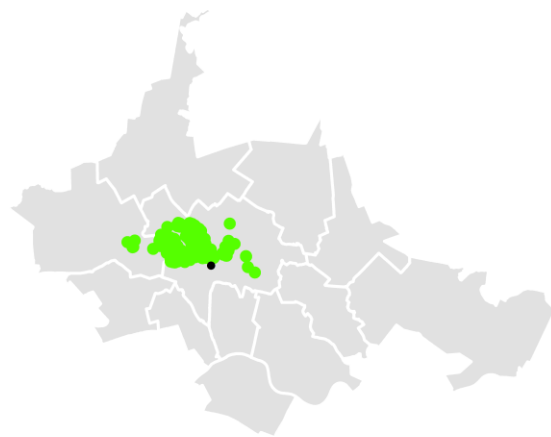
Nieuwegein

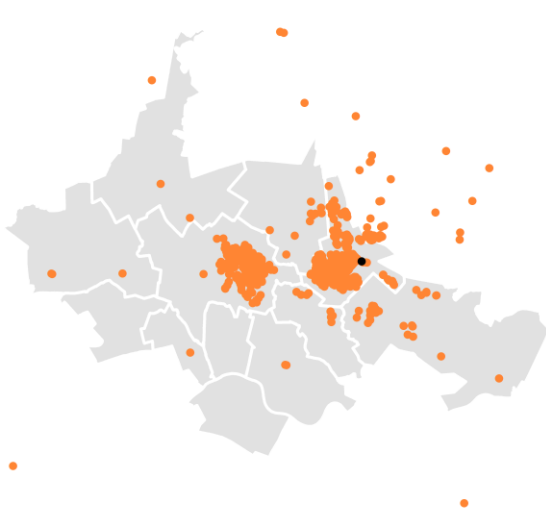
Phoenix

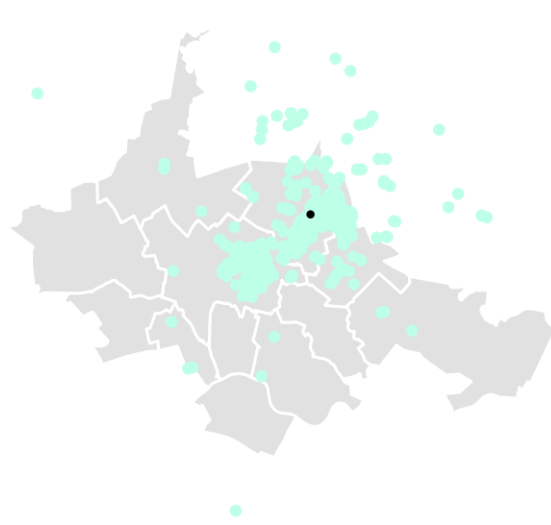
Rijnvliet

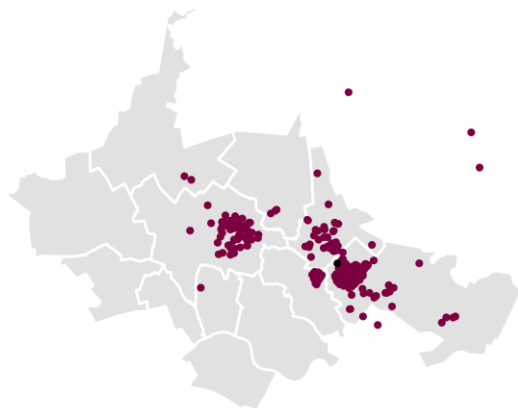
Schaerwijde

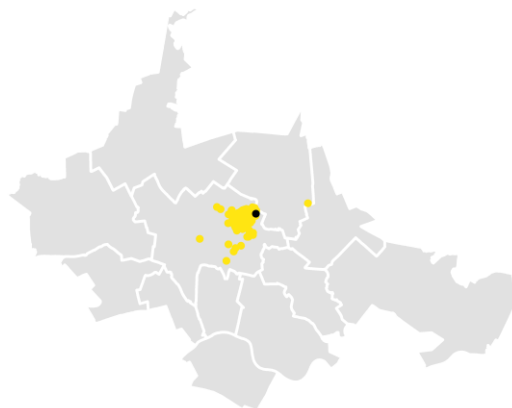
SCHC

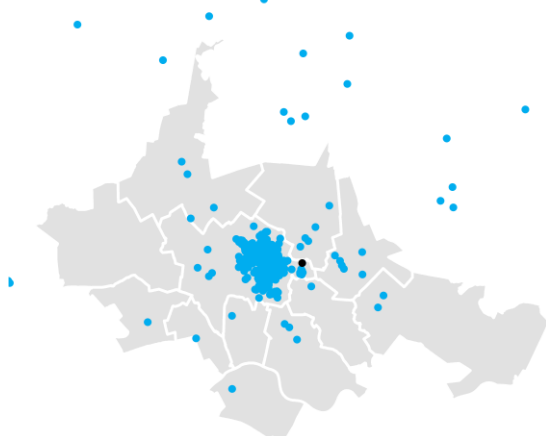
Shinty

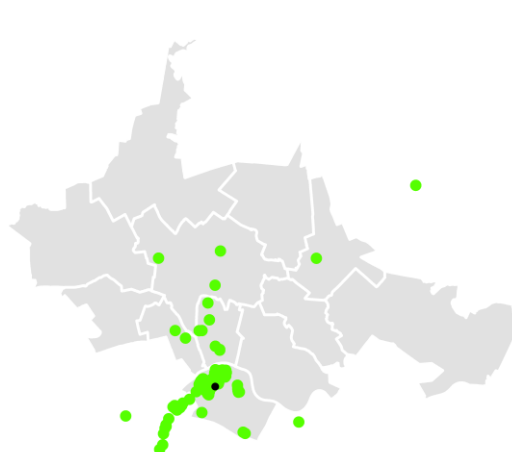
UNO

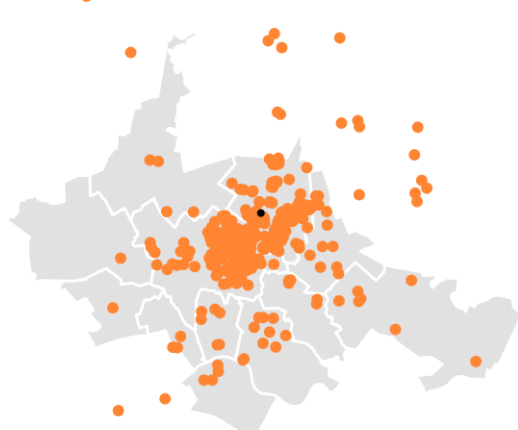
USHC

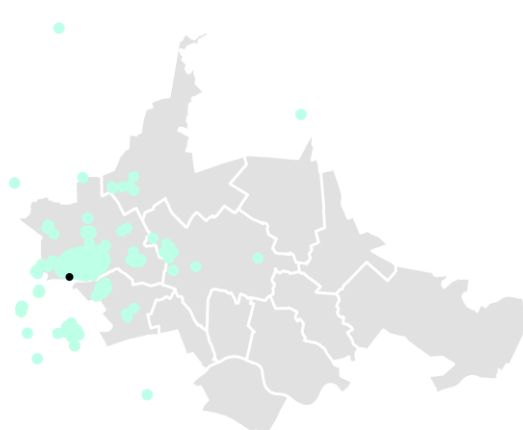
Vianen

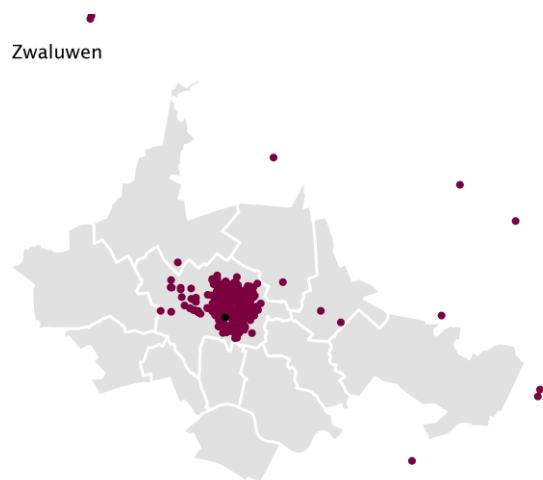

Voordaan

Woerden

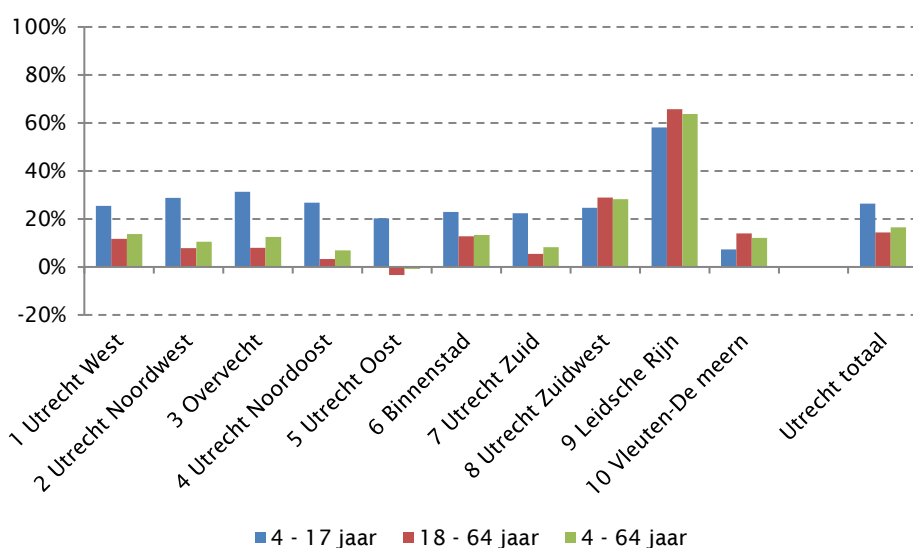

Bijlage 4 Bevolkingsprognose regio Utrecht

Gemeente Utrecht

De in dit rapport gebruikte prognose voor de bevolking van de gemeente Utrecht is afkomstig van de gemeente Utrecht. De bevolking in Utrecht groeit tot en met 2035 met 19% tot ruim 401.000 inwoners. De bevolkingsgroei verschilt per wijk en per leeftijdscategorie. In onderstaande figuur is per wijk de bevolkingsontwikkeling tot 2035 zichtbaar voor de leeftijden 4 - 17 jaar, 18 - 64 jaar en 4 - 64 jaar. De wijk Leidsche Rijn laat in deze leeftijdscategorieën veruit de grootste groei zien, terwijl in wijk Oost zelfs een lichte daling te verwachten is.

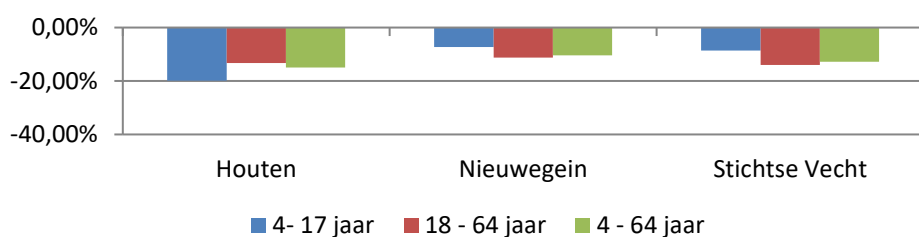
Figuur B4.1. Bevolkingsontwikkeling (2015 - 2035) per wijk en per leeftijdscategorie

Gemeente Houten, Nieuwegein, Stichtse Vecht

De in dit rapport gebruikte prognoses voor de bevolking van de gemeente Houten, Nieuwegein en Stichtse Vecht zijn afkomstig van de gemeenten. De bevolking van deze gemeenten zal dalen tot en met 2035. In onderstaande figuur is per gemeente de bevolkingsontwikkeling tot 2035 zichtbaar voor de leeftijden 4 - 17 jaar, 18 - 64 jaar en 4 - 64 jaar

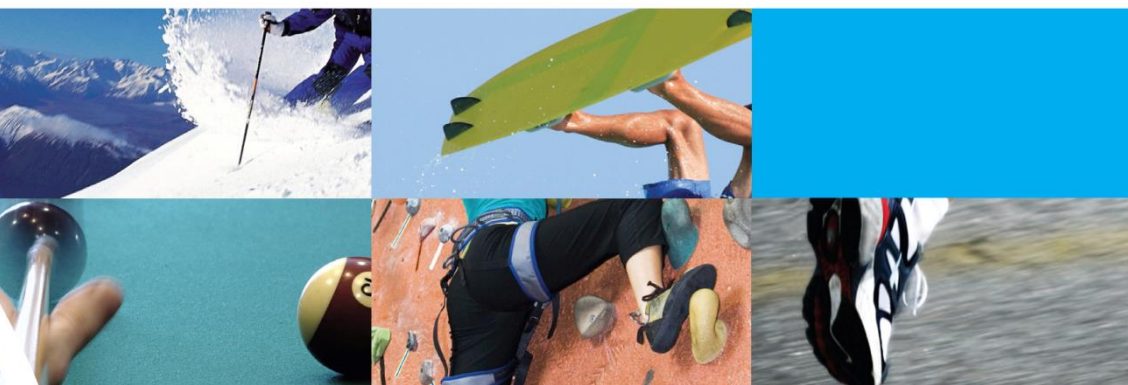
Figuur B4.2. Bevolkingsontwikkeling (2015 - 2035) per gemeente en per leeftijdscategorie

Gemeente Bunnik, IJsselstein, Montfoort, Utrechtse Heuvelrug, Vianen, Zeist

De gemeenten Bunnik, IJsselstein, Montfoort, Utrechtse Heuvelrug en Zeist beschikken niet over een bevolkingsprognose. Om deze reden is de bevolkingsprognose van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) op gemeenteniveau gebruikt. Deze prognose is minder accuraat dan gemeenten die wel over een eigen bevolkingsprognose beschikken, omdat het CBS niet beschikt over lokale ontwikkelingen

(nieuwbouw, sloop, transformatie) die van invloed zijn op de bevolkingsontwikkeling. Het CBS analyseert demografische ontwikkelingen en stelt veronderstellingen op over de toekomstige trends rond geboorte, sterfte, migratie en overgangen tussen huishoudensposities (chtscheidingen, uit huis gaan, etc.). Deze prognoses zijn vrij in te zien op Stattline, de elektronische databank van CBS.

Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl